

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2025

ՀՈՒՆՎԱՐ - ՓԵՏՐՎԱՐ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 1

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: **Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:**

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա ՄԱԿԱՐԴԱԿ

- 1) Ռուս-թուրքական երկրորդ կոնֆերանսին մասնակցելու նպատակով հայկական պատվիրակությունը Ե՞րբ է ուղևորվել Մոսկվա.
- 1) 1921 թ. ապրիլին
  - 2) 1921 թ. հունվարին
  - 3) 1920 թ. հոկտեմբերին
  - 4) 1920 թ. մայիսին
- 2) Ե՞րբ է կառավարել հայոց իշխան Աշոտ Բագրատունին.
- 1) 686–689 թթ.
  - 2) 656–661 թթ.
  - 3) 685–690 թթ.
  - 4) 690–693 թթ.
- 3) Ե՞րբ է Բարձր դռան հատուկ հրամանով հայկական դպրոցների ծրագրերից հանվել «Հայոց պատմություն» առարկան.
- 1) 1879 թ.
  - 2) 1880 թ.
  - 3) 1882 թ.
  - 4) 1890 թ.
- 4) Արևելյան Հայաստանի արքունի գրագրության մեջ ո՞ր թվականից հետո սկսեց կիրառվել պահլավերենը (միջին պարսկերեն).
- 1) 301 թ.
  - 2) 337 թ.
  - 3) 368 թ.
  - 4) 387 թ.
- 5) Սմբատ Բագրատունին ո՞ր թվականների ընթացքում է իրականացրել Անին ընդգրկող պարիսպների երկրորդ գծի կառուցումը.
- 1) 979-987 թթ.
  - 2) 964-977 թթ.
  - 3) 977-989 թթ.
  - 4) 978-990 թթ.
- 6) Ե՞րբ է իրականացվել Բեհաեդդին Շաքիրի և Ջեմալ Ազմիի մահապատիժը հայ վրիժառուների կողմից.
- 1) 1921 թ. ապրիլի 25–ին
  - 2) 1921 թ. դեկտեմբերի 6–ին
  - 3) 1921 թ. մարտի 15–ին
  - 4) 1922 թ. ապրիլի 17–ին

7

Մարաստանի, Բաքելոնի և Հայաստանի դաշնակից զորքերը ո՞ր թվականին են արշավել դեպի Ասորեստանի վերջին հենակետ Կարքեմիշ:

- 1) Ք. ա. 607 թ.
- 2) Ք. ա. 606 թ.
- 3) Ք. ա. 609 թ.
- 4) Ք. ա. 612 թ.

8

Հակախորհրդային գործունեության մեղադրանքով Անդրանիկ Մարգարյանը ե՞րբ է դատապարտվել երեք տարվա ազատազրկման.

- 1) 1974 թ. փետրվարին
- 2) 1972 թ. ապրիլին
- 3) 1975 թ. մարտին
- 4) 1973 թ. ապրիլին

9

Ովքե՞ր էին առաջնորդում աշխարհագրային գորամասերը Երվանդունիների բանակում.

- 1) գավառակալ իշխանները
- 2) մադիսագները
- 3) բղեշխները
- 4) զորավար-սպարապետները

10

Բյուզանդական ո՞ր զորավարին է ճակատամարտում սպանել Արտավան Արշակունին.

- 1) Միտտաս
- 2) Բուզես
- 3) Մավրիկիոս
- 4) Ակակիոս

11

Ո՞վ է ժամանակակից երկրաքիմիա գիտաճյուղի հիմնադիրը.

- 1) Ջակոմո Չամչյանը
- 2) Վահան Արծրունին
- 3) Խորեն Սինանյանը
- 4) Անդրեաս Արծրունին

12

Առաջին աշխարհամարտում պարտված Թուրքիայի հետ որտե՞ղ է ստորագրվել զինադադարի պայմանագիրը.

- 1) Լոզանում
- 2) Սան Ռեմոյում
- 3) Մուդրոսում
- 4) Սևրում

13) Ք. ա. 830–ական թվականներին Հայկական լեռնաշխարհում հայտնի համադաշնություններից ո՞րն էր ամենամեծը.

- 1) Դիաուխի
- 2) Մելիդ
- 3) Էթիունի
- 4) Նաիրի

14) Գրիգոր Լուսավորիչը ո՞ր եկեղեցին է հիմնադրել Աշտիշատում.

- 1) Ս. Աստվածածին
- 2) Ս. Երրորդություն
- 3) Ս. Ամենափրկիչ
- 4) Իննակնյան Ս. Կարապետ

15) Հայաստանում 1967 թ. որքա՞ն գիտահետազոտական հիմնարկ էր գործում.

- 1) 132
- 2) 141
- 3) 121
- 4) 112

16) Ո՞վ է եղել «Ազատության ավետարեր» թերթի փաստական խմբագիրը.

- 1) Ներսես Աբելյանը
- 2) Նիկոլ Աղբալյանը
- 3) Հովհաննես Աբելյանը
- 4) Գրիգոր Արծրունին

17) Ո՞վ է ստորև մեջբերված խոսքերի հեղինակը.

«Միսլ էն բոլոր էն մարդիկ, որոնք կարծում են, թե էս ամենը կարող էր անցնել առանց ծայրահեղ դժգոհության բռնկումի, առանց հեղափոխության: Այլն սիսլ էն նրանք, որոնք կարծում են, թե հեղափոխությունը դրսեցիները՝ ռուսահայերն են սկսել Տաճկաստանում»:

- 1) Ղևոնդ Ալիշանը
- 2) Անդրանիկ Օզանյանը
- 3) Արամ Մանուկյանը
- 4) Հովհաննես Թումանյանը

18) Ե՞րբ է ընդունվել հետևյալ որոշումը.

«Պատրաստ լինել իշխանությունը գրավելու, երբ նեցուկ կունենանք մի հարևան երկիր, որով հնարավոր կլինի կապվել բանվորա-գյուղացիական Ռուսաստանի հետ»:

- 1) 1920 թ. մայիսին
- 2) 1920 թ. հունվարին
- 3) 1920 թ. օգոստոսին
- 4) 1920 թ. նոյեմբերին

19 Ինչպե՞ս էր կոչվում Վարդանանց երդումը.

- 1) «Վարդանանց ուխտ»
- 2) «Վասն հայրենյաց»
- 3) «Հավատո հանգանակ»
- 4) «Հավատո ուխտ»

20 Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից ո՞րն է սխալ.

- 1) Հայկագուն–Երվանդունիների օրոք հիշատակվող գործակալներից մեկը կոչվում էր արքունի հացարար:
- 2) Վանի թագավորությունում գորքի գերագույն հրամանատարի պաշտոնը կոչվում էր առաջին սպարապետ:
- 3) Հայկագուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական շրջանում արքայի տիտղոսը հայտնի էր «Հայոց թագավոր» անունով:
- 4) Դարեհ I-ի թողած եռալեզու արձանագրությունը հայտնի է «Բեհիսթունյան» անունով:

21 Ինչո՞վ էր պայմանավորված 1940–ական թթ. երկրորդ կեսին Խորհրդային Միության, ինչպես նաև Խորհրդային Հայաստանի հեղինակության բարձրացումը սփյուռքահայության շրջանում.

- ա. Երկրորդ աշխարհամարտում տարած հաղթանակով
բ. խորհրդային երկրում արդյունաբերացման հաջող արդյունքներով
գ. հայկական հողերը Թուրքիայից պահանջելու և Հայաստանին միացնելու մտայնությամբ
դ. Խորհրդային Հայաստանում ազգային կուսակցությունների գործունեության վերականգնմամբ
ե. սառը պատերազմի իրողությամբ
- 1) բ, ե
  - 2) գ, դ
  - 3) ա, բ
  - 4) ա, գ

22 Գտնել ճիշտ պատասխանը.

Հայաստանի Հանրապետությունը կարողացավ մասնակցել Փարիզի խորհրդածողովին և իրավական (դե յուրե) ճանաչում ստանալ Անտանտի երկրների կողմից, որովհետև՝

- 1) նորաստեղծ հայկական պետությունը փաստացի դարձել էր աշխարհամարտի մասնակից կողմ:
- 2) նորաստեղծ հայկական պետության զինված ուժերը պատերազմում էին Խորհրդային Ռուսաստանի դեմ:
- 3) նա այդ իրավունքը ստացել էր Ազգերի լիգայի կողմից:
- 4) այդ մասին տերությունների ղեկավարները պայմանավորվել էին Բրեստի բանակցությունների ժամանակ:

23 Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Պողոս Նուբար փառայի նշանակվելը Եվրոպայում կաթողիկոսի լիազոր ներկայացուցիչ
- բ. Վեց տերությունների (Ռուսաստան, Մեծ Բրիտանիա, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Ավստրո-Հունգարիա) դեսպանների մասնակցությամբ խորհրդաժողովի սկիզբը Կ.Պոլսում
- գ. Մ. Գիրսի և Հ. Վանգենհայմի՝ Արևմտյան Հայաստանի համար 6 կետից բաղկացած բարենորոգումների ծրագրի կազմումը
- դ. Բալկանյան առաջին պատերազմի ավարտը
- ե. Հայ սահմանադրական ռամկավար կուսակցության ստեղծումը
- զ. Հայոց ազգային բյուրոյի ստեղծումը

- 1) գ
- 2) դ
- 3) բ
- 4) ա

24 Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. հայ-հռոմեական ուժերի հաղթանակը Ոսիսայի ճակատամարտում
- բ. Արտավազդ V-ի գահակալության սկիզբը
- գ. Խոսրով I-ի գահակալության ավարտը
- դ. Ներսեհ Սասանյանի՝ Հռոմի դեմ պատերազմի սկիզբը
- ե. Տրդատ Արշակունու հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի հետ
- զ. Տրդատ II-ի հաղթական արշավանքը դեպի Տիգրան

- 1) դ
- 2) գ
- 3) բ
- 4) ե

25 Կատարել համապատասխանեցում.

Անուն

1. Խ. Մուղղուսի	3. Ն. Ստեփանյան	5. Գ. Հարությունյան
2. Լ. Բերիա	4. Ն. Այվազով	

Պաշտոն

- ա. ՀՄԽՀ Չեկայի նախագահ
- բ. ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի առաջին քարտուղար
- գ. Խորհրդային Հայաստանի ներքին գործերի ժողկոմ
- դ. Խորհրդային Հայաստանի մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն
- ե. Անդրկովկասի կուսակցական երկրային կոմիտեի առաջին քարտուղար
- զ. ՀՄԽՀ արտաքին գործերի ժողկոմ

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-գ, 4-ե, 5-բ
- 2) 1-գ, 2-ե, 3-դ, 4-ա, 5-բ
- 3) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-բ, 5-զ
- 4) 1-գ, 2-բ, 3-դ, 4-ա, 5-զ

26 Արտաշես I-ի օրոք Մեծ Հայքին միացված տարածքները համապատասխանեցնել աշխարհագրական ուղղությանը.

1. արևելք	ա. Դերջան
2. հարավ	բ. Գուգարք
3. արևմուտք	գ. Ծոփք
4. հյուսիս	դ. Փայտակարան
	ե. Տնորիք

- 1) 1-ե, 2-գ, 3-բ, 4-դ
- 2) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-բ
- 3) 1-դ, 2-գ, 3-ե, 4-ա
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ

27 Տրված պնդումներից ո՞րն է ճիշտ.

- 1) Բնիկ հայկական ավանդության համաձայն՝ Հայ(ա) աստծու անունով մեր ժողովուրդը կոչվել է հայ, իսկ երկիրը՝ Հայք, Հայաստան:
- 2) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամայիսի անունով են կոչվել Արմավիր քաղաքը և Արագած լեռը:
- 3) Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք. ա. 2492 թ.) համարվել է Հայոց մեծ թվականի սկիզբը:
- 4) Վան և Ուրմիա լճերի միջև Արամ անունով երկիր հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXIII դարում:

28 ՀՀ խորհրդարանական ո՞ր ընտրություններում է հաղթել «Միասնություն» դաշինքը.

- 1) 1995 թ. հուլիսի 5–ի
- 2) 1999 թ. մայիսի 30–ի
- 3) 2003 թ. մայիսի 25–ի
- 4) 2007 թ. մայիսի 12–ի

29 Լևոն I իշխանը բյուզանդացիներից ե՞րբ է գրավել Ադանա, Մսիս և Տարսուն քաղաքները.

- 1) 1132 թ.
- 2) 1135 թ.
- 3) 1134 թ.
- 4) 1129 թ.

30 Ո՞ր պատմիչն է նկարագրում Տիգրան II–ի ու Պոմպեոսի հանդիպումը Արտաշատի մոտ.

- 1) Տակիտոսը
- 2) Պլուտարքոսը
- 3) Ապպիանոսը
- 4) Պոլիբիոսը

31 Ո՞վ էր ղեկավարում Վանի Այգեստան թաղամասի ինքնապաշտպանության համար ստեղծված զինվորական մարմինը.

- 1) Արմենակ Եկարյանը
- 2) Հակոբ Կոստյանը
- 3) Արամ Մանուկյանը
- 4) Հայկակ Կոստյանը

32 Ո՞ր պատմիչի աշխատությունից է մեջբերված խոսքը.

« ...գոյություն ունեն հայոց լեզվի նշանագրեր, որոնցով հնարավոր է սեփական ձայնով և ոչ թե մուրացածո լեզվով եկեղեցիներում շահել տղամարդկանց ու կանանց և առհասարակ ամբողջ բազմության սրտերը»:

- 1) Մովսես Խորենացու
- 2) Կորյունի
- 3) Ղազար Փարպեցու
- 4) Վարդան Արևելցու

33 Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Դա հազվագյուտ մարտ էր այս պատերազմի պատմության մեջ... Հայերը... ցույց տվեցին, որ իրենք կարող են լինել աշխարհի լավագույն զինվորները»:

- 1) Թովմաս Նազարբեկյանը
- 2) գեներալ Պոպովը
- 3) Վեհիբ փաշան
- 4) Հովհաննես Բաղրամյանը

34 Ո՞ւմ մասին է խոսքը մեջբերված հատվածում.

«... [Նա] Ուրարտուի անցյալի առաջին հետազոտողներից մեկն է, շատ լավ նկատել ու ընդգծել է ասուրական վայրենի ոգու և Ուրարտուի շատ ավելի մեղմ ու մարդկային ոգու միջև եղած հակադրությունը»:

- 1) Ադոնցի
- 2) Գլինկայի
- 3) Նիկոլսկու
- 4) Բրոսեի

35 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանում 1925 թ. շրջանառության մեջ մտած գյուղատնտեսական ապրանքների հարկման ձևը հայտնի է գյուղմիասնարկ անունով:
- 2) Երևանում 1923 թ. նոյեմբերին գումարված այն համաժողովը, որտեղ հնչակյանները հանդես եկան իրենց կուսակցության վերացման մասին հայտարարությամբ, հայտնի է ինքնավերացման համագումար անունով:
- 3) Այն կազմակերպությունը, որին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում օգտագործում էին խորհրդային իշխանությունները, կոչվում էր «Ազատ եկեղեցական եղբայրություն» կամ «Նոր եկեղեցի»:
- 4) 1920–ական թթ. երկրորդ կեսից ԽՍՀՄ–ում իրականացվող քաղաքական կուրսը կոչվում էր նոր տնտեսական քաղաքականություն:
- 5) ԽՍՀՄ–ում առաջնահերթ կարգով 1920–ական թթ. սկզբներին թեթև և սննդի արդյունաբերության ստեղծման քաղաքականությունը կոչվեց արդյունաբերացում:
- 6) 1930–ական թթ. կեսերին ԽՍՀՄ–ում հաստատված համակարգը հայտնի է «ամբողջատիրական» անունով:

36 **Տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Ռուսաստանում 1917 թ. մարտի 2–ին ստեղծված կառավարությունը հայտնի է Պետրոգրադի բանվորների և զինվորների միացյալ խորհուրդ անունով:
- 2) Ռուսաստանում 1917 թ. հոկտեմբերի 7–ին ձևավորված բարձրագույն գործադիր իշխանությունը կոչվել է Ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ:
- 3) Պետական IV դումայի կովկասյան հինգ պատգամավորներից 1917 թ. մարտի 9–ին ստեղծված գործադիր իշխանության նոր մարմինը կոչվել է Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտե:
- 4) Ռուսաստանում միապետական կարգերի տապալման օրերին առաջացած քաղաքական յուրօրինակ իրադրությունը հայտնի է երկիշխանություն անունով:
- 5) Անդրկովկասում 1917 թ. նոյեմբերի 15–ին կազմավորված գործադիր նոր մարմինը կոչվել է Անդրկովկասյան դումա:

37 **Թվարկվածներից որո՞նք Մանազկերտի ճակատամարտի հետևանքներ չեն.**

- 1) Բյուզանդացիները ստիպված ընդունեցին իրենց պարտությունը և հաշտություն կնքեցին թյուրք–սելջուկների հետ:
- 2) Բյուզանդացիները հսկայական կորուստներ կրեցին, իսկ Դիոգենես կայսրը գերի ընկավ:
- 3) Հաստատվեց սելջուկյան պետության իշխանությունը Փոքր Ասիայում:
- 4) Հայաստանի միայն հարավային ու արևմտյան շրջաններն ընկան թյուրք–սելջուկների տիրապետության տակ:
- 5) Տաշիր–Չորագետի, Կարսի (Վանանդի) և Սյունիքի թագավորները շտապեցին հպատակություն հայտնել սելջուկներին:

38 **Գտնել ճիշտ պատասխանները.**

Հռոմը լրջորեն նախապատրաստվում էր Հայկական տերության դեմ պատերազմի, որովհետև

- 1) հզոր Հայաստանը նրա առջև փակել էր Արևելք տանող բոլոր ճանապարհները:
- 2) ձգտում էր վրեժ լուծելու Տիգրան Մեծից՝ Հռոմի դեմ պատերազմում Միհրդատ Եվպատորին ցուցաբերած ռազմական մեծ օգնության համար:
- 3) նպատակ ուներ խափանելու հայ–պոնտական միացյալ ուժերով Հունաստան ներխուժելու հին ծրագիրը, որը մշակել էր Միհրդատ Եվպատորը:
- 4) համարում էր, որ պետք է շտապել և հարձակվել Հայաստանի վրա մինչև հայ–պարթևական դաշինքի կնքումը:
- 5) Հայկական տերությունը դուրս էր եկել Միջերկրական ծով և ընդհուպ մոտեցել էր Եգիպտոսի սահմաններին:

39 **Ընտրել ճիշտ պնդումները.**

- 1) Խամսայի մելիքություններից բացի՝ Արցախի ինքնավարության մարմնավորում էր նաև Ամարասի կաթողիկոսությունը:
- 2) Արցախի իրադրությանը ծանոթանալու համար Հովսեփ Էմինը Գանձասարում այցելել է Իբրահիմ խանին, որից հետո մեկնել է Խոյ:
- 3) Ֆլորենցիայում Իսրայել Օրուն մերժեցին Հայաստանի ազատագրման գործին մասնակցել, քանի որ Թուրքիայի հետ 1699 թ. արդեն կնքել էին հաշտության պայմանագիր:
- 4) Պարսից շահը ճանաչեց Սյունիքում ստեղծված Դավիթ բեկի իշխանությունը, նրա հետ դաշինք կնքեց և իրավունք վերապահեց նրան դրամ հատելու:
- 5) Հայերի պայքարին օժանդակելու ռուսական կայսեր խոստումներով 1724 թ. սկզբին Ռուսաստանից Արցախ է ժամանել հայազգի Իվան Կարապետը:

40 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) XVII դ. սկզբին օսմանյան արքունիքում սկսվել էին երկպառակություններ, գահակալական պայքար, երկրում ծավալվում էին գյուղացիական ու զինվորական ապստամբություններ:
- 2) Շահ Աբասը ֆրանսիական սպաների ու վարպետների օգնությամբ վերակազմել ու վերազինել էր պարսկական բանակը, ձուլվել էին թնդանոթներ:
- 3) Շահ Աբասը 1604 թ. ձեռնամուխ եղավ օսմաններին զիջած տարածքների վերագրավմանը:
- 4) Շահ Աբասը, մեծ բանակով անցնելով Արաքսը, մտավ Նոր Ջուղա, ապա գրավեց Նախիջևանը:
- 5) Հայ բնակչության տեղահանությունը սկսվեց 1605 թ. օգոստոսին:
- 6) Պարսից զորքը 1606 թ. վճռական ճակատամարտում պարտության է մատնել օսմանյան բանակին:

41 **Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Միլանի հրովարտակի ընդունումը
- 2) մազքութների ներխուժումը Հայաստան և Վաղարշապատի գրավումը
- 3) Օշականի Ցլու գլուխ լեռան մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 4) Արիստակես կաթողիկոսի գահակալության ավարտը
- 5) սպարապետ Վաչե Մամիկոնյանի զոհվելը
- 6) Հուսիկ կաթողիկոսի գահակալության սկիզբը

42

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ՀՀ-ում առաջին նախագահական ընտրությունների անցկացումը
- 2) Վազգեն Սարգսյանի նշանակվելը ՀՀ պաշտպանության առաջին նախարար
- 3) Լիտվայի Հանրապետության կողմից ՀՀ-ի անկախության ճանաչումը և դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը
- 4) ՀՀ դառնալը ՄԱԿ-ի լիիրավ անդամ
- 5) ՀՀ-ում բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին օրենքի ընդունումը

--	--	--	--	--

43

Կատարել համապատասխանեցում.

Հեղինակ

- Ա. Անտոն Գարագաշյան
- Բ. Նիկողայոս Մառ
- Գ. Ալեքսանդր Երիցյան
- Դ. Հովսեփ Գաթրժյան
- Ե. Առաքել Դավրիժեցի

Աշխատություն

- 1) «Պատմութիւն Հայոց»
- 2) «Անի»
- 3) «Քննական պատմութիւն հայոց»
- 4) «Ամենայն հայոց կաթողիկոսութիւնը և Կովկասի հայք XIX դարում»
- 5) «Գիրք պատմութեանց»
- 6) «Տիեզերական պատմություն»

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

44 Կատարել համապատասխանեցում.

Հայաստանի ո՞ր գավառներում են տեղի ունեցել թվարկված իրադարձությունները.

- Ա. Դոդսի ճակատամարտը
- Բ. Թեոդորոս Ռշտունու գլխավորած հայոց զորքի օգնության հասնելը Արծափ ամրոցին
- Գ. Ակոռիի ճակատամարտում հայերի փայլուն հաղթանակը պարսից զորքի նկատմամբ
- Դ. Վասպուրականի Սմբատ իշխանի գլխավորությամբ հայ ապստամբների կողմից արաբական զորքի ջախջախումը Գուկանք գյուղի մոտ
- Ե. Արշակունի թագավորների դամբարանների թալանը պարսից զորքի կողմից

- 1) Դարանաղյաց
- 2) Մասյացոտն
- 3) Կոզովիտ
- 4) Ռշտունիք
- 5) Բագրևանդ
- 6) Արագածոտն

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

45 Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միայն է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 1) «Աշխարհացոյց»-ը հին և վաղմիջնադարյան ժամանակներում հայտնի աշխարհի աշխարհագրական նկարագրությունը պարունակող աշխատություն է և հիմնված է Պտղոմեոսի «Աշխարհագրության ձեռնարկ»-ի մեթոդաբանության վրա:
- 2) Զարգացած միջնադարում հայկական տոմարագիտական մտքի նվաճումների արդյունքում հնարավոր դարձավ Հայոց մեծ թվականի սահմանումը:
- 3) Սկևռայի դպրոցը հիմնադրել էր Ներսես Շնորհալին:
- 4) Միջնադարյան Հայաստանի նշանավոր ուսումնագիտական կենտրոններից էր Գլաձորի համալսարանը, որի աշխատանքները ղեկավարել են Եսայի Նչեցին, Հովհաննես Իմաստասերը, Հովհան Որոտնեցին:
- 5) Կիլիկյան Հայաստանում շրջանառության մեջ են դրվել նաև խաչակրաց օրենքները՝ ասիզներ անվանումով:
- 6) Ուշ միջնադարում Հայաստանի տնտեսական ու քաղաքական ծանր կացությունը առանձնապես բացասական հետևանքներ թողեց մանրանկարչության բնագավառում:

Բ ՄԱԿԱՐԴԱԿ

46 Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Աստվածային գերագույն եռյակի պաշտամունքը բնիկ հնդեվրոպական երևույթ է և հայոց մեջ ունի վաղնջական ակունքներ:
- բ. Մենուան հարկատու դարձրեց Մելիդի թագավորությունը, որը հետագայում կոչվել է Մանա թագավորություն:
- գ. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I-ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին զորավարություններ:
- դ. Աքեմենյանների օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր հյուպարքոս:
- ե. Արգիշտի I-ի զորքերը հաղթարշավով հասել են Ալիշտու, այսինքն՝ Ալաշկերտի հովիտ:
- զ. Արարատյան համահայկական թագավորության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «խորհրդականներ»:
- է. Զրադաշտականությունը իր բնույթով միաստվածային կրոն էր:
- ը. Արարատյան համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն էր:

- 1) ա, բ, դ, ը
- 2) գ, ե, զ, ը
- 3) բ, ե, է
- 4) ա, դ, է

47 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Կովկասյան ճակատում գեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի գլխավորությամբ կովոդ ռուսական զորամիավորումը կոչվում էր Կովկասյան կորպուս:
- բ. 1849 թ. ստեղծված և Երևան, Նոր Բայազետ, Նախիջևան, Ալեքսանդրապոլ ու Կարս գավառներն ընդգրկող վարչական միավորը կոչվում էր Երևանի նահանգ:
- գ. Հովսեփ Արղությանի ղեկավարած մարմինը կոչվում էր Հայոց ազգային բյուրոյի գործադիր (կարգադրիչ) մարմին:
- դ. Օսմանյան կայսրությունում գտնվող Անտիոքի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների միջև ծագած վեճը հայտնի է «Արևելյան հարց» անունով:
- ե. Արևմտահայության կյանքը կազմակերպող օրենսդիր մարմինը, ըստ Ազգային սահմանադրության, կոչվում էր Ազգային խորհուրդ:
- զ. Ռուսաստանում 1844 թ. ստեղծված վարչական մեծ միավորը կոչվում էր Կովկասի փոխարքայություն:
- է. Դրիմի պատերազմի արդյունքում միջազգային դիվանագիտության մեջ առաջին անգամ հայտնված հիմնախնդիրը ստացել է Հայկական հարց անվանումը:

- 1) ա, գ, զ
- 2) գ, ե, է
- 3) ա, բ, գ
- 4) բ, դ, է

48

Թվարկվածներից որո՞նք 1921 թ. Փետրվարյան ապստամբության արդյունքներից չեն.

- ա. Խորհրդային իշխանությունը ստիպված էր առավել զգուշորեն գործել:
- բ. Վճռական քայլեր ձեռնարկվեցին երկրի սոցիալ-տնտեսական դրությունը բարելավելու ուղղությամբ:
- գ. Ապստամբության ղեկավարները ենթարկվեցին առավելագույն պատժի՝ գնդակահարության:
- դ. Հայկական բանակի արքայազն սպաներին ազատ արձակեցին:
- ե. Ապստամբության բոլոր մասնակիցներին, ներառյալ ղեկավարներին, շնորհվեց համաներում:
- զ. Հայկական բանակի արքայից ազատված սպաներին թույլ չտրվեց վերադառնալ Հայաստան:
- է. Շարունակվեց ռազմական կոմունիզմի քաղաքականությունը:

- 1) գ, զ, է
- 2) բ, գ, է
- 3) ա, դ, է
- 4) ա, բ, զ

49

Թվարկվածներից որո՞նք են Հայաստանում ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառներ.

- ա. Կենտրոնախույս ուժերին աջակցում էր հայոց կաթողիկոսությունը:
- բ. Բյուզանդիան հայոց պետությունը թուլացնելու քաղաքականություն էր վարում:
- գ. Հայ վաճառականությունը լիակատար աջակցություն էր ցույց տալիս երկրի մասնատման քաղաքականությանը:
- դ. Արտաքին գործոնների պատճառով Հայաստանի տնտեսական զարգացումը չհանգեցրեց միասնական կենտրոնացված պետության ստեղծմանը:
- ե. Երկրի նշանավոր իշխանությունները տնտեսական և ռազմական բավարար հզորություն ունեին և հաճախ անկախության էին ձգտում:
- զ. Միջնադարյան քաղաքներն անկում էին ապրել և հանդես չէին գալիս որպես թագավորական իշխանության դաշնակից:
- է. Կենտրոնախույս ուժերին օժանդակում էր Արաբական խալիֆայությունը:
- ը. Բազրատունիները կենտրոնացված և միասնական պետություն ստեղծելու ձգտում չէին ցուցաբերում:

- 1) բ, գ, է, ը
- 2) ա, բ, գ, ը
- 3) բ, դ, է, է
- 4) ա, դ, գ, է

50 Հայոց կաթողիկոսների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության.

- ա. Հովհաննես Ա Մանդակունի
- բ. Սահակ Չորոփորցի
- գ. Ներսես Գ Տայեցի
- դ. Ներսես Բ Բագրևանդացի
- ե. Հովսեփ Ա Վայոցձորցի
- զ. Բաբգեն Ա
- է. Կոմիտաս Մամիկոնյան
- ը. Սահակ Պարթև
- թ. Հովհաննես Բ Գաբեղենացի
- ժ. Գյուտ

- 1) ը, ժ, ե, գ, ա, դ, թ, գ, է, ք
- 2) է, ը, ժ, ա, դ, գ, թ, է, գ, ք
- 3) ը, է, ժ, ա, գ, դ, թ, է, գ, ք
- 4) է, ը, ժ, ա, գ, թ, դ, է, ք, գ

51 Թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել յոթերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. ԽՍՀՄ կառավարության կողմից խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի դեմոնստրացիայի ենթարկելը
- բ. ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովի գնդակահարությունը
- գ. Պոտոսդամի կոնֆերանսում հայկական տարածքների հարցի քննարկումը
- դ. 89-րդ Թամանյան դիվիզիայի վերադառնալը Հայաստան
- ե. Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ստեղծումը
- զ. Կարապետ Սիմոնյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը
- է. Թուրքիայի անդամակցելը Հյուսիսատլանտյան դաշինքին
- ը. Ի. Ստալինի մահը
- թ. Նելսոն Մոնթեմանյանի զոհվելը
- ժ. Լազր Չափչախյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը

- 1) ք
- 2) գ
- 3) է
- 4) է

52

Տիգրան Մեծի նվաճումներից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Կապադովկիայի գրավումը
- բ. Պտղոմայիս քաղաքի գրավումը
- գ. Ասորիքի գրավումը
- դ. Ծոփքի միացումը Մեծ Հայքին
- ե. Մարաստանի գրավումը
- զ. Կորդուքի միացումը Մեծ Հայքին
- է. Օսրոյենեի, Ադիաբենեի և Միգդոնիայի միացումը Հայոց թագավորությանը
- ը. Վիրքի և Աղվանքի հպատակեցումը
- թ. Հրեաստանի և Նաբաթեա թագավորության կողմից Հայոց արքայի գերիշխանության ընդունումը
- ժ. պարթևների թագավորանիստ Էկբատանի գրավումը

- 1) ը
- 2) ժ
- 3) է
- 4) ե

53

Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1. Խանասորի արշավանքը
- 2. Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին ցարական օրենքի ընդունումը
- 3. Բաքվում հայ-թաթարական ընդհարումների սկիզբը
- 4. Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ օրենքի չեղյալ հայտարարվելը
- 5. Մշո Ս. Առաքելոց վանքի կոնիվների սկսվելը
- 6. Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ օրենքի կիրառման դեմ ուղղված առաջին ցույցը Ալեքսանդրապոլում
- 7. հնչակյանների կազմակերպած 4-հազարանոց խաղաղ ցույցը Կ. Պոլսում

- ա. 1901 թ. նոյեմբերի 6
- բ. 1903 թ. հուլիսի 29
- գ. 1895 թ. սեպտեմբերի 18
- դ. 1903 թ. հունիսի 12
- ե. 1897 թ. հուլիսի 25
- զ. 1905 թ. հունվարի 9
- է. 1905 թ. փետրվարի 6
- ը. 1905 թ. օգոստոսի 1

- 1) 1-գ, 2-բ, 3-ը, 4-ա, 5-է, 6-ե, 7-դ
- 2) 1-ե, 2-դ, 3-է, 4-ը, 5-ա, 6-բ, 7-գ
- 3) 1-գ, 2-բ, 3-է, 4-զ, 5-դ, 6-ե, 7-ա
- 4) 1-ե, 2-բ, 3-ը, 4-դ, 5-ա, 6-է, 7-զ

54

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Հայ քաղաքական մտքի պատմության մեջ էսեռներն առաջինն են, որ Հայկական հարցի լուծումը համարել են ամբողջական հայրենիքում հայկական պետության վերաստեղծումը:
- բ. Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված առաջին խմբակներից հայտնի է «Հայրենիքի սիրո գրասենյակը»:
- գ. «Դրոշակում» 1892 թ. տպագրված ՀՅԴ ծրագրում որպես մոտակա խնդիր սահմանվել է Արևմտյան Հայաստանի անկախանալը թուրքական բռնապետությունից:
- դ. Բեռլինի վեհաժողովից հետո բարեփոխումների հետ հույսեր կապող հայ գործիչները ժողովրդի քաղաքական և ազգային բաղձանքների իրականացումը սկսում են կապել Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական աջակցությամբ զինված պայքար ծավալելու հետ:
- ե. Ժողովրդավարական սկզբունքի համաձայն՝ «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամները գիտեին իրենց ղեկավարներին և անդամների մեծ մասին:
- զ. Արմենականները Հայկական հարցի լուծումը կապել են Եվրոպայի օգնության և համաժողովրդական ապստամբության հետ:
- է. Հնչակյանները որպես հեռավոր նպատակ սահմանել են մարդու կողմից մարդու շահագործման վերացումը և սոցիալիզմի կառուցումը:

- 1) բ, դ, է
- 2) գ, է, զ
- 3) ա, գ, է
- 4) դ, զ, է

55

Տրված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- ա. 1918 թ. մայիսի 30-ին հայ պատվիրակները հասան Բաթում և տեղեկացրին թուրքական կողմին, որ իրենք հանդես են գալիս Հայոց ազգային խորհրդի անունից:
- բ. Բաթումի պայմանագիրը ուժի մեջ է մնացել մի քանի տարի:
- գ. ՀՀ առաջին կառավարությունը կազմվել է կոալիցիոն սկզբունքով, որի մեջ էին մտել ՀՅԴ, ՀԺԿ և էսեռների կուսակցությունների ներկայացուցիչները:
- դ. 1920 թ. մայիսին ՀՀ տարածքը հասել էր շուրջ 70 հազար քառ. կիլոմետրի:
- ե. 1919 թ. հունիսին կայացած ընտրությունների արդյունքում ՀՀ խորհրդարանն ուներ 82 անդամ, որից 5-ը՝ կին:
- զ. 1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ Հայաստանն ուներ շուրջ 40-հազարանոց բանակ:
- է. Բոլշևիկների ազդեցության տակ գտնվող «Մպարտակ» երիտասարդական կազմակերպությունը ստեղծվել էր 1919 թվականին:

- 1) բ, դ, զ
- 2) ա, դ, է
- 3) բ, գ, է
- 4) գ, զ, է

56 Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Աշոտ Մսակերին հայոց իշխանաց իշխանի պաշտոնում հաջորդել է որդին՝ Տարոնի տեր Սմբատ Բագրատունին:
- բ. Աշոտ Մսակերի եղբայր Շապուհը նշանակվել էր սպարապետ:
- գ. Հայոց իշխանաց իշխան Բագարատ Բագրատունին Արմինիայում մեծ հեղինակություն ուներ:
- դ. 850 թ. հայ նախարարները Բագարատ Բագրատունու գլխավորությամբ արաբ հարկահավաքին թույլ չտվեցին երկրի սահմանն անցնել և հենց այդտեղ էլ նրան հանձնեցին հարկերը:
- ե. Բագարատ Բագրատունին և Աշոտ Արծրունին 851 թ. արաբ նվաճողներին դուրս քշեցին Տայքից:
- զ. Արաբ հրամանատար Յուսուֆը փախավ խութեցիների հետապնդումից և թաքնվեց Սուրբ Խաչ եկեղեցու զմբեթում, սակայն նրան գտան և մահապատժի ենթարկեցին:
- է. «Արյան լիճ» կոչվող լեռնային բարձրադիր լճի ափին արաբների դեմ տեղի ունեցած ճակատամարտն ավարտվել է հայ ապստամբների հաղթանակով:

- 1) բ, է, գ
- 2) ա, է, գ
- 3) բ, դ, է
- 4) ա, գ, է

57 Կատարել համապատասխանեցում.

- 1. Նանե
- 2. Տիր
- 3. Անահիտ
- 4. Արեգ-Միհր
- 5. Աստղիկ
- 6. Վահագն

- ա. մայրության, պտղաբերության, արգասավորության աստվածուհի
- բ. արևի, լույսի, կրակի և արդարության աստված
- գ. ռազմի, քաջության և ամպրոպի աստված
- դ. սիրո, լույսի և գեղեցկության աստվածուհի
- ե. ընտանիքի հովանավոր
- զ. հյուրընկալության աստված
- է. դպրության աստված

- 1) 1-դ, 2-գ, 3-է, 4-բ, 5-ա, 6-զ
- 2) 1-է, 2-է, 3-ա, 4-գ, 5-դ, 6-բ
- 3) 1-է, 2-գ, 3-ա, 4-գ, 5-դ, 6-բ
- 4) 1-է, 2-է, 3-ա, 4-բ, 5-դ, 6-զ

- 1) 1989 թ. օգոստոսի 16-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցած Լեռնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարում ընտրվեց 80 հոգանոց մարմին, որը կոչվում էր Ազգային խորհուրդ:
- 2) Հայաստանի բարձրագույն օրենսդիր մարմնի 1991 թ. օգոստոսի 23-ին ընդունած փաստաթուղթը կոչվում էր «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին»:
- 3) Փետրվարյան ապստամբության հաղթանակից հետո Երևանում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվում էր Հայաստանի փրկության կոմիտե:
- 4) Խորհրդային Հայաստանում ձևավորված գաղտնի կազմակերպություններից «Հայկական երիտասարդական միություն»-ը հայտնի էր «Յոթ հայրենասերներ» անունով:
- 5) ԱՄՆ-ում դաշնակցության ստեղծած Հայկական ազգային կոմիտեն նաև կոչվում է Հայ դատի հանձնախումբ:
- 6) Միյուռքահայության զանգվածային ներգաղթը Հայաստան կազմակերպելու համար ԽՍՀՄ կառավարությանն առընթեր ստեղծված մարմինը կոչվում էր Արտասահմանից ներգաղթող հայերի ընդունման կոմիտե:
- 7) Հայաստանում 1966 թ. ապրիլի 24-ին ստեղծված նոր գաղտնի կազմակերպությունը կոչվում էր Ազգային միացյալ կուսակցություն:
- 8) Պետական մարմինը, որը 1988 թ. հունիսի 15-ին քննարկել է ԼՂԻՄ մարզխորհրդի 1988 թ. փետրվարի 20-ի որոշումը, կոչվում էր ՀԽՍՀ Գերագույն ժողով:
- 9) 1990 թ. հունվարի 12-ին ԼՂԻՄ-ում ստեղծված կառավարման մարմինը կոչվում էր Հատուկ կառավարման կոմիտե:

59 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Պարսից արքայի և բյուզանդական կայսեր միջև 532 թ. կնքված հաշտությունն անվանել են «հավիտենական»:
- 2) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Ներքսագոյն Հայք»:
- 3) Մինչև Հերթ ոստիկանի «աշխարհագիրը» արաբների կողմից ոչ մահվեղականներից գանձվող հարկը կոչվում էր գլխահարկ:
- 4) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերան նահանգը հայտնի էր «Մեծ Հայք» անունով:
- 5) Իշխան Դավիթ Սահառունուն Հերակլ կայսեր շնորհած աստիճանը կոչվում էր պատրիկ-կյուրապաղատ:
- 6) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տայք նահանգը հայտնի էր «Ներքին Հայք» անունով:
- 7) Բարձրագույն դատական ատյանը մաս էր կազմում Կիլիկիայի հայոց պետության կառավարման գլխավոր մարմնի, որը կոչվում էր արքունիք:
- 8) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Բարձր Հայք նահանգը հայտնի էր «Մեծ մասն Մեծ Հայոց» անունով:
- 9) Նախարարական տների կրտսեր իշխանները կոչվում էին ոստանիկներ:

60 Գտնել ճիշտ պատասխանները.

Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության պայմանագրի արդյունքում՝

- 1) բոլշևիկները կորցրեցին իրենց իշխանությունը Ռուսաստանում:
- 2) Ռուսաստանը ճանաչեց Հայաստանի ինքնորոշման իրավունքը և անկախությունը:
- 3) Օսմանյան Թուրքիան իր բանակը պահեց պատերազմական վիճակում:
- 4) գորացրվեց Մ. Սիլիկյանի Երևանյան գորախումբը:
- 5) Ռուսաստանը դադարեցրեց իր մասնակցությունը Առաջին աշխարհամարտին:
- 6) Կովկասյան ճակատում մնաց ընդամենը ռուսական երկու կորպուս:
- 7) Ռուսաստանը իր գորքերը շուտափույթ դուրս հանեց նաև Կարսի և Բաթումի մարզերից:

61 Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Երվանդ II-ի՝ Ք. ա. 360-ական թթ. սկսած հակապարսկական ապստամբությունն ավարտվեց պարտությամբ:
- 2) Կյուրոս Կրտսերի դեմ սկսված ապստամբությունների արդյունքում Աքեմենյան տերությունը բաժանվեց 20 սատրապությունների:
- 3) Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության ժառանգման համար պայքարն ավարտվեց տերության տրոհմամբ:
- 4) Վանի թագավորության և կիմերների միջև Ք. ա. 735 թ. սկսված պատերազմը ավարտվեց քոչվորների պարտությամբ:
- 5) Հայ-մարական համագործակցության արդյունքում կործանվեց Աքեմենյան տերությունը:
- 6) Տիգրանակերտի ճակատամարտում հայկական ուժերի նահանջը նպաստեց Տիգրանակերտի գրավմանը հռոմեացիների կողմից:
- 7) Արածանիի ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց հայկական դիրքերի ամրապնդմանը Կորդուքում ու Հյուսիսային Միջագետքում:
- 8) Արտաշատի հայ-հռոմեական պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը կորցրեց իր նվաճումները Հյուսիսային Միջագետքում:

62 Տրված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1921 թ. դեկտեմբերին Խորհրդային Հայաստան ներգաղթածների թիվը 8000 էր:
- 2) 1920-ական թվականներին խոշոր գաղթօջախ ձևավորվեց նաև Ամերիկայում (ԱՄՆ և Կանադա)՝ շուրջ 130 հազար հայերով:
- 3) 1947 թ. գարնանը տեղի ունեցած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսին մասնակցում էին 22 երկրների 715 պատգամավորներ:
- 4) Հայ օգնության միությունը ստեղծվել է 1921 թվականին:
- 5) 1945 թ. մայիսի 28-ին ՀՀ նախկին վարչապետ Ս. Վրացյանը դիմեց Ստալինին, Ռուզվելտին և Չերչիլին՝ խնդրելով ջանքեր գործադրել Հայկական հարցի արդարացի լուծման ուղղությամբ:
- 6) Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի՝ Ծիծեռնակաբերդում տեղի ունեցած միջոցառմանը մասնակցել են ավելի քան 60 երկրների և միջազգային տասնյակ կառույցների պատվիրակություններ:
- 7) 1921-1936 թթ. Խորհրդային Հայաստան է ներգաղթել ավելի քան 42 000 հայ:
- 8) Գիտության և արվեստի ինստիտուտը գործել է մոտ 15 տարի՝ մինչև Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը:
- 9) Ըստ Սահմանադրության՝ Հայաստանի Հանրապետությունը ինքնիշխան, ժողովրդավարական, սոցիալական և իրավական պետություն է:

63

Թվարկվածներից որո՞նք են տեղ գտել Մովսես Սարաֆյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագրում.

- 1) Հակաթուրքական պայքարի մեջ անհրաժեշտ էր ընդգրկել նաև Տարոնի հայերին՝ նրանց տրամադրելով ռազմական հանդերձանք և զենք:
- 2) Առաջարկվում էր Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան:
- 3) Հայաստանի մայրաքաղաք էր դառնալու Վաղարշապատը կամ Անին:
- 4) Հերակլ II–ը կարող էր հայ, ռուս և վրացի զինվորներ ուղարկել Երևան և գահընկեց անել տեղի խանին:
- 5) Կասպից ծովի ափին Հայաստանին պետք է տրամադրվեր նավահանգիստ:
- 6) Հայաստանի կառավարությունը Մոսկվայում պետք է ունենար իր դեսպանը:
- 7) Հայաստանն ազատագրելուց հետո պետք է ստեղծվեր հայկական պետություն, և Արցախի մելիքներից մեկը դառնար Հայաստանի թագավոր:
- 8) Հայոց թագավորի ընտրությունը պետք է կատարեր ռուսական կայսրը, իսկ օծումը պետք է տեղի ունենար Էջմիածնում:

64

Ստորև տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Արգիշտի I-ի օրոք համահայկական առաջին թագավորությունն ունեցել է տարածքային ամենամեծ աճը:
- 2) Գավգամելայի և Մագնեսիայի ճակատամարտերը հայերի համար ունեցել են նույնանման քաղաքական նշանակություն. Մեծ Հայքը և Փոքր Հայքը հռչակվել են անկախ պետություններ:
- 3) Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքներով Առաջավոր Ասիայում սկզբնավորվել է հելլենիզմի՝ հռոմեականության դարաշրջանը:
- 4) Հայաստանը Աքեմենյանների գերիշխանության ներքո է եղել Ք. ա. 521–334 թվականներին:
- 5) Երվանդ Վերջինի օրոք Մեծ Հայքի հոգևոր կենտրոնը Բագավանն էր:
- 6) Դարեհ I–ի դեմ Բաբելոնում տեղի ունեցած ապստամբությունը ղեկավարել է հայազգի Արախան՝ Խալդիտայի որդին:
- 7) Ք. ա. IV դարում գոյություն են ունեցել հայկական չորս պետություններ:
- 8) Ալեքսանդր Մակեդոնացին և Դարեհ III–ը նույն թվականին են սկսել գահակալել իրենց երկրներում:

65

Իրադարձություններից ո՞ր երկուսն են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Միրիոկեֆալոնի ճակատամարտը
- 2) Սսի դառնալը Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք
- 3) Ռուբեն III իշխանի գահակալման սկիզբը
- 4) Երուսաղեմի գրավումը Սալահ ադ Դինի կողմից
- 5) Խաչակրաց երրորդ արշավանքի սկիզբը
- 6) Սարգիս Զաքարյանի՝ ամիրսպասալարի պաշտոն ստանալը
- 7) Կոտմանի ճակատամարտը
- 8) Կոստանդին թագավորահոր մեկնելը մոնղոլների հրամանատար Բաչուի մոտ
- 9) Հայոց կաթողիկոսի նստավայրի տեղափոխվելը Հռոմկլայից Սիս

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արցախահայության 9–րդ համագումարը
- 2) ֆրանսիական իշխանությունների կողմից Հայկական լեզեոնի լուծարումը
- 3) Գարեգին Նժդեհի ուժերի հաղթանակը Նուրի փաշայի զորքերի նկատմամբ Որոտանի կիրճում
- 4) հայ–վրացական կարճատև պատերազմի ավարտը
- 5) Հայ ժողովրդական կուսակցության երկրորդ համագումարը
- 6) հայ–թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշման հայտնումը
- 7) «Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարության» կազմումը

--	--	--	--	--	--	--	--

67 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայոց Արշակ I արքայի գահակալումը
- 2) Խառանի ճակատամարտը
- 3) Էրատոյի համատեղ գահակալումը եղբոր հետ
- 4) Փրասպայի մոտ հռոմեական զորքի պարտությունը
- 5) Ակցիումի ճակատամարտը
- 6) հայոց գահի հանձնումը Տիգրան VI-ին
- 7) Արտավազդ III-ի գահ բարձրանալը

--	--	--	--	--	--	--	--

68 Կատարել համապատասխանեցում.

- Ա. Սիմոն Աշիքցյոզյան
- Բ. Թաթուլ Կրպեյան
- Գ. Հենրիխ Պողոսյան
- Դ. Արթուր Մկրտչյան
- Ե. Մոնթե Մելքոնյան
- Զ. Արկադի Տեր-Թադևոսյան

- 1) «Օղակ» օպերացիայի հրամանատար
- 2) Մարտունու ուղղությամբ մարտնչող հայկական զորամասերի ղեկավար
- 3) ԼՂՀ պաշտպանության խորհրդի նախագահ
- 4) ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար
- 5) Մարտունաշենի պաշտպանության ղեկավար
- 6) ԼՂԻՄ մարզկոմի առաջին քարտուղար
- 7) գետաշենցիների հերոսական պայքարի ղեկավար

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ		

69 Կատարել համապատասխանեցում.

Մականուն

- Ա. Ռոստոմ
- Բ. Վարդան
- Գ. Արարո
- Դ. Վարդգես
- Ե. Կոմս
- Զ. Գարուն Աղասի
- Է. Փարամազ

Անուն, ազգանուն

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

- 1) Կարապետ Թուր-Սարգսյան
- 2) Սարգիս Մեհրաբյան
- 3) Առաքել Մխիթարյան
- 4) Արմենակ Ղազարյան
- 5) Հովհաննես Մերենկյուլյան
- 6) Ստեփան Զորյան
- 7) Վահան Փափազյան
- 8) Մատթեոս Սարգսյան

70 Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 1) Ազգերի լիգայում 1921 թ. ընդունված՝ հայերի համար «ազգային օջախ» ստեղծելու մասին որոշումով միջազգայնորեն ճանաչվել է Արևմտյան Հայաստանի նկատմամբ հայ ժողովրդի իրավունքը:
- 2) Ուրուգվայի խորհրդարանը 1970 թ. հանձնարարել էր իր կառավարությանը Հայկական հարցը ներկայացնել ՄԱԿ-ի քննարկմանը:
- 3) Աշխարհի 25 երկրներից 1962-1982 թթ. ընթացքում Խորհրդային Հայաստան է ներգաղթել մոտ 32 000 մարդ:
- 4) Սևրի պայմանագրով Հայաստանի սահմանները անդրկովկասյան մյուս հանրապետությունների հետ որոշվելու էին կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ, իսկ տարաձայնությունների դեպքում սահմանագիծը նշելու էր ԱՄՆ նախագահը:
- 5) 1991 թ. դեկտեմբերին ընդունված առաջին սահմանադրական օրենքով մինչև ՀՀ նոր սահմանադրության ընդունումը դադարեցվում էր Անկախության հռչակագրի հիման վրա ընդունված օրենքներին հակասող դրույթների գործողությունը:
- 6) Ապրիլյան քառօրյա պատերազմում Ադրբեյջանի ռազմաքաղաքական ղեկավարությունը արդիական սպառազինությունը և տեխնիկան ձեռք էր բերել ՌԴ-ից, Իսրայելից և Ուկրաինայից: